

OPLEgger

Plaats: Zwolle
Datum: 15 augustus 2019
Bestemd voor: Dagelijks Bestuur WDODelta
Van: Projectteam IJsseldijk Zwolle-Olst
Onderwerp: Advies Adviesraad en reactienota IJsseldijk Zwolle-Olst
Bijlage bij: Verkenningenrapport IJsseldijk Zwolle-Olst

Introductie

De Adviesraad HWBP is gevraagd om het Dagelijks Bestuur (DB) en directie van WDODelta te adviseren over het Voorkeursalternatief (VKA) IJsseldijk Zwolle-Olst. Naast een overall advies op strategisch niveau geeft de adviesraad ook specifiek advies inzake de wijze van continueren van de omgevingsaanpak voor het project IJsseldijk Zwolle-Olst. Tevens is de Adviesraad om advies gevraagd over de manier waarop dit VKA tot stand is gekomen, dus als een soort indicator van hoe WDODelta in het algemeen werkt aan de projectopgaven in het kader van HWBP.

Inhoud

De inhoud van deze bijlage bestaat uit:

- het advies van de Adviesraad HWBP
- reactienota projectteam IJsseldijk Zwolle-Olst

In de reactienota zijn de aanbevelingen van de adviesraad die betrekking hebben op het project IJsseldijk Zwolle-Olst opgenomen. Aangegeven wordt op welke wijze het advies is overgenomen.

Aan het Dagelijks Bestuur
Waterschap Drents Overijsselse Delta
Postbus 60
8000 AB ZWOLLE

Dr. van Deenweg 186, Zwolle
Postbus 60, 8000 AB Zwolle

Zwolle, 5 augustus 2019 ons kenmerk: Z/17/010972/118000
betreft: HWBP van WDODelta
Advies over VKA IJsseldijk Zwolle-Olst

behandeld door: David van Raalten
email: davidvanraalten@wdodelta.nl

Geacht Bestuur,

Hierbij bied ik U het advies aan inzake de Nota Voorkeursalternatief (VKA) voor het project IJsseldijk Zwolle-Olst.

Aanleiding

De Adviesraad HWBP is gevraagd om het Dagelijks Bestuur (DB) en directie van WDODelta te adviseren over het finale concept VKA IJsseldijk Zwolle-Olst en daarbij naast een overall advies op strategisch niveau ook een specifiek advies inzake de wijze van continueren van de omgevingsaanpak voor het project IJsseldijk Zwolle-Olst op te stellen. Tevens is om advies gevraagd over de manier waarop dit VKA tot stand is gekomen, dus als een soort indicator van hoe WDODelta nu werkt aan de projectopgaven in het kader van HWBP.

In ons vorige advies (NRD en NKA) hebben we complimenten gegeven voor de heldere uiteenzetting en aandacht gevraagd voor een aantal aspecten, o.a. aanvulling argumentatie ter onderbouwing van keuzes, vroegtijdige inzet van de markt m.b.t. innovaties, uitnodigende opstelling naar de omgeving m.b.t. meekoppelkansen en de klimaatadaptie. Dit vormt met de gestelde vragen het kader voor dit advies van de Adviesraad.

Totstandkoming advies en afbakening

De Adviesraad is op 15 juli 2019 bijeengekomen om over voormelde onderwerpen te spreken. Als voorbereiding heeft de Adviesraad kennis genomen van de eerder toegezonden stukken, te weten:

- De finale concept nota VKA.
- Het advies van de Adviesraad inzake de NRD en de NKA voor IJsseldijk Zwolle-Olst.
- Het advies van de Adviesraad inzake de Kadernotitie Schaalsprong HWBP.
- Het bestuursvoorstel bij de managementreactie inzake de Kadernotitie Schaalsprong HWBP.

De projectmanager IJsseldijk Zwolle-Olst Siebrand Bootsma, de omgevingsmanager Joosje Bachman en de technisch manager Maurits van Dijk hebben tijdens de bijeenkomst op 15 juli jl. een toelichting gegeven op de context en wijze waarop de nota VKA tot stand is gekomen. Bij deze toelichting was ook het directielid David van Raalten aanwezig. Na de toelichting heeft de Adviesraad een bezoek aan diverse locaties in het projectgebied gebracht, waarbij verdere toelichting door de aanwezige leden van de projectorganisatie is verstrekt. De Adviesraad heeft daarbij de discussie gevoerd op basis van de leidende principes zoals opgenomen in de Kadernotitie, het advies dat de Adviesraad daarover in 2017 heeft opgesteld, het advies van 2018 m.b.t. de NRD en de NKA voor IJsseldijk Zwolle-Olst alsmede vanuit de verschillende expertises van de leden van de Adviesraad.

De Adviesraad heeft zich niet beperkt tot louter een advies inzake het voorliggende concept VKA, maar daarbij ook gekeken naar aspecten, die belangrijk zijn voor het vervolgproces van de Planuitwerkingsfase. Immers dergelijke aspecten hebben ook invloed op het advies over het voorliggende VKA als vertrekpunt voor een succesvol vervolgtraject.

Advies

De Adviesraad spreekt haar waardering uit voor de leesbaarheid van het aangereikte finale concept, de open houding van en de inhoudelijke toelichting door de leden van de projectorganisatie.

De Adviesraad constateert dat de verdere trechtering zoals verwoord in de nota VKA een logisch vervolg is op de in de NRD aangekondigde aanpak: 6 alternatieven, 15 deeltrajecten, uitwerking, afweging op basis van 'techniek', 'impact op omgeving' en 'kosten', een uitgebreid participatieproces, ruimte voor meekoppelkansen en dan een VKA per deeltraject. De beschrijving is transparant en goed navolgbaar met een heldere uiteenzetting en illustratie van de opties, afwegingen en keuzes per deeltraject. Het is een traditioneel opgesteld VKA redenerend vanuit de civiel-technische opgave waarbij meekoppelkansen wel worden gesignaleerd maar alleen worden meegenomen als er een andere initiatiefnemer/bekostiger is en de kans de dijkopgave niet in de weg staat. Het VKA is daarmee wel een echt product van het waterschap geworden en mist nog, ondanks alle inspraak en inbreng op diverse niveau's, ambitie en harde commitments vanuit bestuurlijke partijen en bewoners.

De Adviesraad heeft voorts kennisgenomen van de Verantwoording Participatie Verkenningfase, waarin op een heldere wijze staat beschreven hoe de participatie in de Verkenningfase heeft plaatsgevonden. Deze verantwoording wordt onder de nieuwe Omgevingswet een verplichting. Met het document geeft het waterschap aan zich bewust te zijn van de nieuwe regels die naar verwachting over anderhalf jaar van kracht worden, en daarop vroegtijdig te willen inspelen. Ook dit verdient veel lof. De Adviesraad beveelt aan dit document ook aan het Algemeen Bestuur ter beschikking te stellen, ook al hoeft het niet formeel te worden goedgekeurd.

Ter overweging bij het aanscherpen van zowel de inhoud van het VKA, de aanbiedingsnota aan het bestuur als de aanpak van het vervolgtraject formuleert de Adviesraad op basis van haar reflectie hieronder een aantal aanbevelingen.

1. IJsseldijk Zwolle-Olst: VKA

De compleetheid van het (finaal concept) VKA inclusief de onderliggende stukken

Er ligt een goed leesbare nota VKA IJsseldijk Zwolle-Olst voor inclusief een aantal onderliggende stukken. De Adviesraad heeft alleen kennis kunnen nemen van het finale concept van de nota VKA. De Adviesraad is verheugd om te vernemen, dat het projectteam in de finale versie van de nota VKA een aantal suggesties van de Adviesraad heeft overgenomen om de verantwoording van de gemaakte keuzes (nog beter) vast te leggen en daarmee de houdbaarheid van de nota bij eventuele toekomstige procedures te vergroten. Specifiek gaat het daarbij om:

- Het benoemen van de Leidende Principes in de lijst met uitgangspunten, mede omdat met name LP 1 (minimalisatie van de risico's voor WDODelta) dominant is in de aanpak.
- Het opnemen van een overzicht van de uitgevoerde 2nd-opinions en (bijv. juridische) toetsen in de nota VKA.
- Het opnemen van de verwijzing naar en bundeling van de reacties zoals verzameld gedurende het omgevingsproces, alsmede de reactie van het waterschap daarop (Verantwoordingsdocument Participatie Verkenningfase en Reactienota)..
- De argumentatie bij verschillende onderwerpen zoals klimaatadaptatie en de relatief veilige benadering t.b.v. de kostenraming.

Hierna formuleert de Adviesraad een aantal specifieke adviezen en aandachtspunten per onderdeel:

De technische invulling

- Er is sprake van een sterk traditionele ontwerpbenadering met daarbij in deze fase weinig tot geen innovatie. Dat is op zich uitlegbaar gezien de leidende principes, maar roept de vraag op

of alles uit de kast is gehaald om te komen tot een optimale verhouding tussen kwaliteit en kosten.

- Nadere keuzes voor (uitvoering van) deeltrajecten en innovatieve oplossingen zijn onderdeel van de Planuitwerkingsfase (o.a. technische uitvoering (bijv. piping), mitigerende maatregelen, meekoppelkansen en inzet expertise marktpartij(en)). Aanbevolen wordt om dit duidelijk te benoemen inclusief het verwoorden van de risico's die hieraan zijn verbonden (bijv. kosten die nu zijn gemaximaliseerd, meekoppelkansen die evt. kunnen vervallen/de mogelijke gevolgen daarvan voor het draagvlak van het project). Dit mede, omdat er nog geen marktpartij is geselecteerd.
- Voor de Planuitwerkingsfase wordt aanbevolen om – samen met de omgeving en de marktpartij – actief op zoek te gaan naar kostenbesparende en/of kwaliteit toevoegende innovaties binnen de kaders van het VKA (kennis nemen van POV's, bijv. Piping, Macrostabiel en Voorlanden). De Adviesraad juicht het voornemen om een praktijkproef Sterkte Grasbekleding uit te voeren van harte toe. Tevens beveelt de Adviesraad aan om de sterkte van grond mee te nemen bij de dimensionering van de constructieve elementen vanwege het vermoeden, dat er nu sprake kan zijn van overdimensionering.
- De recente uitspraken m.b.t. PAS dienen meegenomen te worden.

Klimaatadaptatie

- Uitgangspunten hierbij zijn de toepassing van het meest sombere klimaatscenario en de dimensionering van de 'harde' elementen te baseren op een levensduur van 100 jaar en die van de 'zachte' elementen op 50 jaar (want relatief gemakkelijk aanpasbaar).
- De Adviesraad kan zich vinden in die redenering mede omdat dit correspondeert met de huidige praktijk binnen het HWBP. Wel is door die keuze van het meest sombere klimaatscenario het ontwerp in deze fase wellicht enigszins overgedimensioneerd. Daarmee zal de verwachte levensduur langer dan 50 resp. 100 jaar kunnen zijn.

De argumentatie bij de afweging van alternatieven

- De afweging van alternatieven/de trechtering binnen de deeltrajecten kan beter worden onderbouwd en van de juiste (bestuurlijke) context worden voorzien; 'vergunbaar, inpasbaar, betaalbaar en voorspelbaar' lijken een belangrijkere rol voor WDODelta te hebben gespeeld in de trechtering/afweging terwijl uit de tekst van de VKA-nota de nadruk meer ligt op 'geld, techniek, omgeving'.
- De Adviesraad beveelt aan om bij de latere besluitvorming m.b.t. het VKA bij trajectdeel 13.2 Oldeneel (waarbij de voorliggende alternatieven beiden nog zeer slecht scoren) aandacht te geven aan het feit, dat die afweging mogelijk kan leiden tot het verwijt dat de trechtering op andere locaties niet evenwichtig heeft plaatsgevonden (indien een alternatief wordt gekozen dat significant slecht blijft scoren).
- Hetzelfde geldt mogelijk voor de eventuele dijkverlegging bij trajectdeel 9 Paddenpol (voorkeur RWS en de Provincie), indien er wordt gekozen voor dat – veel duurder – alternatief.

De kostenraming

- De Adviesraad onderschrijft de gehanteerde SSK-ramingsystematiek. Daarbij constateert zij wel, dat er enerzijds 'veilig' is geraamd, onder meer door van het meest sombere klimaatscenario en de duurste variant voor specifieke onderdelen uit te gaan (bijv. de piping oplossing), maar dat anderzijds er nog geen kaders zijn voor de invulling (en daarmee de kosten) van mitigerende maatregelen (nodig om negatieve effecten van ingrepen in Natura 2000 gebieden te compenseren) en van compensatie voor die deeltrajecten, waar volledige mitigatie wellicht niet lukt (deeltrajecten 5.3, 11 en 15.1).
- Geadviseerd wordt om:
 - Het inzicht in de bijdragen van dergelijke aspecten inzichtelijk te maken;
 - De verdeling van de verschillende kostenposten over de verschillende toekomstige fasen inzichtelijk te maken;
 - Aandacht te geven aan de ontwikkeling van de kostenraming i.r.t. in het HWBP-programmering opgenomen bedrag en de wederzijdse verwachtingen daarbij;

- Het onderscheid in gehanteerde methodieken (VKA is gebaseerd op SSK (LCC), HWBP hanteert KOSWAT (alleen investering)) daarbij goed in het oog te houden;
- De onzekerheden en marges in de SSK-raming blijvend te benadrukken;
- Het financiële kader voor het verder invullen van de mitigerende- en de eventueel benodigde compensatiemaatregelen bij de start van de Planuitwerkingsfase vast te stellen.

Het omgevingsproces

- In het VKA is op meerdere plaatsen sprake van meekoppelkansen. Dit is enigszins verwarrend voor de lezer. Naast de paragraaf en bijbehorende bijlage over de meekoppelkansen wordt ook geschreven over meekoppelkansen in de paragraaf met het overzicht van opgaven en raakvlakken. En er wordt in de tekst melding gemaakt van eventuele nieuw meekoppelkansen. De Adviesraad beveelt aan een en ander strakker te formuleren.
- Naast de terecht grote aandacht voor het sluiscomplex bij Zwolle vraagt de Adviesraad ook aandacht voor kleine landschapsobjecten zoals de monumentale hoefslagpalen bij Zwolle.
- Uit de toelichting van de projectleden blijkt een bijzondere zorg voor het zorgvuldige proces met de omgeving. Op enkele punten is er namelijk sprake van nader onderzoek door bestuurlijke partners (en dus niet door WDODelta), hetgeen de vraag doet rijzen of deze partners even zorgvuldig met de belangen van stakeholders om zullen gaan als dat WDODelta dat tot nu toe gedaan heeft. Hier dient het waterschap de vinger uitdrukkelijk aan de pols te houden, omdat de stakeholders primair het waterschap zullen aanspreken op afwijkingen van hun verwachtingen. Het gaat daarbij onder meer om de kansrijke gemeentelijke meekoppelkansen, de toekomst van het terrein van de Engiecentrale en het onderzoek van rijk en provincie naar een mogelijke dijkverlegging bij deeltraject 9 (Paddenpol).

Het bestuurlijke proces

- De Adviesraad is verheugd te constateren dat in samenwerking met de bestuurlijke partners reeds in de Verkenningsfase meekoppelkansen zijn verkend en - deels - inmiddels al zijn afgevallen. Er is een duidelijke planning met beoogde samenwerkingsovereenkomsten om de overblijvende kansrijke meekoppelkansen tijdig besloten en bekostigd te krijgen door de initiatiefnemers.
- Het is onvermijdelijk dat deze initiatiefnemers pas tijdens de Planuitwerkingsfase de benodigde stappen zullen zetten om hun meekoppelkansen te verzilveren. De Adviesraad beveelt daarbij aan dat WDODelta zich strikt houdt aan de vier gouden regels van LP4¹ en daarover in de samenwerkingsovereenkomsten ook SMART afspraken maakt. Met name de meekoppelkansen van de gemeente Zwolle baren de Adviesraad zorgen, omdat er nog geen enkel zicht is op de financiële haalbaarheid van deze kansen. De opmerking dat deze gemeente pas tegen het einde van de Planuitwerkingsfase met een besluit over de meekoppelkans Engelse Werk zal komen, baart extra zorgen, omdat een dergelijk tijdstip te laat is voor de verwerking van de gevolgen van deze meekoppelkansen voor de op te leveren documenten zoals MER deel B.
- Aanbevolen wordt om aandacht te blijven geven aan het bestuurlijk proces, zodat de planning niet in gevaar komt of kansen vervliegen, omdat de afspraken niet op tijd kunnen worden gemaakt.

¹ De vier gouden regels zijn:

- a. De eigenaar van de meekoppelkans draagt zorg voor de tijdige bekostiging van de meekoppelkans;
- b. De eigenaar van de meekoppelkans draagt zelf zorg voor de tijdige besluitvorming over de ruimtelijk-juridische titel (bijv. wijziging bestemmingsplan) die nodig is om de meekoppelkans te realiseren;
- c. Waterschap en meekoppelende organisatie bepalen samen de uiterste datum waarvòòr de eerste twee voorwaarden dienen te worden gerealiseerd;
- d. Waterschap en meekoppelende organisatie bepalen onderling de risicoverdeling bij tegenvallers in de realisatie van de meekoppelkans.

Het Plan van Aanpak Planuitwerkingsfase

- De Adviesraad constateert, dat de nota VKA wel enkele bouwstenen hiertoe bevat, maar dat er nog geen sprake is van een compleet plan met daarin een heldere beschrijving van het projectdoel, de kaders (o.a. tot welk niveau mitigeren/compenseren (wettelijk of meer? / welke kosten zijn daarbij acceptabel?)), de beoogde projectresultaten, de inrichting van het omgevingsproces, de kwaliteitsborging, de organisatie, de planning, de kostenraming, de inrichting van de samenwerking met de markt en het risicodossier. Aanbevolen wordt om op zo kort mogelijke termijn een dergelijk Plan van Aanpak op en vast te stellen.
- Ten aanzien van het omgevingsproces verdient het aanbeveling om een helder onderscheid te maken tussen de verantwoordelijkheid van de Opdrachtgever (WDODelta) voor de omgeving enerzijds en de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer (de te selecteren marktpartij) anderzijds. Niet alle omgevingstaken zijn aan de marktpartij over te laten en de landelijke praktijk leert dat scherpere in de verdeling van taken en verantwoordelijkheden nodig is, inclusief denken vanuit het belang van de doelgroepen (de stakeholders) om ook in de volgende fasen van het project goed aangehaakt te blijven bij de ontwikkelingen en besluiten.
- Vanuit het belang van stakeholders pleit de Adviesraad voor een zodanige uitvoering van de MER deel B dat het voor belanghebbenden duidelijk is wat de impact is van het totaal van dijkversterking en meekoppelkansen. Dan ontstaan er geen verrassingen als na de vaststelling van het besluit aan het einde van de Planuitwerkingsfase blijkt dat er meer wordt gerealiseerd dan in de MER is onderzocht. Er is hiertoe geen wettelijke verplichting, maar aanbevolen wordt om een integrale benadering te kiezen vanuit het geheel te realiseren werk. De Adviesraad is zich daarbij bewust van het feit dat WDODelta geen externe risico's wil lopen in het goedkeuringstraject van de dijkversterking an sich. Dat kan echter worden opgevangen door juist gedurende de Planuitwerkingsfase zorgvuldig met alle belangen om te gaan. Dit advies ontslaat een initiatiefnemer van een meekoppelkans overigens niet van de verplichting om zelf voor de planologische titel van zijn kans zorg te dragen, maar zo'n meekoppelkans is op zichzelf doorgaans niet MER-plichtig.

De contracteringsstrategie

- Een (groot) aandachtspunt voor IJsseldijk Zwolle-Olst is wel, of - zonder al de marktpartij aan boord te hebben - alle risico's goed zijn onderkend en geprijsd in deze fase. In de Verkenningsfase is weliswaar uitgebreid gesproken met marktpartijen, echter de Adviesraad ziet het risico, dat – omdat in de volgende fase meer samen met de markt zal worden gewerkt - er sprake zal kunnen zijn van het terugleggen van de risico's van de private partij naar WDODelta of het willen delen van (uitvoerings)risico's. In beide gevallen komt er een groter deel van de risico's bij WDODelta te liggen dan wellicht nu wordt verondersteld en nemen de financiële risico's voor WDODelta toe.
- In de komende fase wordt op korte termijn de aannemer voor de Planuitwerkings- en de Uitvoeringsfase gecontracteerd. De Adviesraad acht selectie op de juiste gronden van deze partij van groot belang voor het op een succesvolle en beheerste wijze doorlopen van die komende fasen van groot belang.
- Daarbij adviseert de Adviesgroep WDODelta om maximaal gebruik te maken van het – reeds geconsulteerde - Expertteam Contractering en daarbij extra aandacht te vragen voor:
 - De prikkels voor de marktpartij om kostenefficiënt te werken en daarbij maximale transparantie voor WDODelta na te streven;
 - Risico-allocatie in te richten volgens het principe: 'leg het risico bij die partij die dat risico het meest (kosten-)effectief kan beheersen;
 - Mitigatie van het risico van claims vanwege vermeende voorkennis van W+B door zoveel als mogelijk informatie vroegtijdig openbaar te maken en waar nodig te werken met NDA's;
 - Zowel het Plan van Aanpak Planuitwerkingsfase als de Contracteringsstrategie in samenhang met het VKA te beschouwen aangezien daarmee open eindjes/nog te maken keuzes en risicobeheersing beter (bestuurlijk) onder de aandacht kunnen worden gebracht.

2. IJsseldijk Zwolle-Olst: Het omgevingsproces

- De Adviesraad vindt de inzet op het omgevingsproces in het project IJsseldijk een voorbeeld van de nieuwe stijl van omgevingsmanagement die aan de vooravond van de inwerkingtreding van de Omgevingswet gewenst is. De inzet vanuit WDODelta in FTE's wijkt daarbij niet wezenlijk af van andere grote opgaven, zoals bijvoorbeeld het project Markermeerdijk van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.
- De inzet vanuit het projectteam in "Omgeving" vertaalt zich in draagvlak voor het VKA en een gering aantal reacties. Hoewel niet is uit te sluiten, dat partijen hun kruit drooghouden en harde commitments nog ontbreken, verdient de gevolgde aanpak zoals eerder gesteld een groot compliment en is continuïteit en nazorg ook in de Planuitwerkingsfase noodzakelijk.
- Dit geldt met name voor die locaties, waar maatwerk in de technische uitwerking en ruimtelijke inpassing noodzakelijk is en voor de verdere uitwerking van de meekoppelkansen.
- De Adviescommissie ziet wel mogelijkheden om in de Planuitwerkingsfase de intensiteit van enkele onderdelen van het participatieproces (zoals de Dijkdenkers en de Ambtelijke Begeleidingsgroep) te verminderen. De interactie met grondeigenaren zal in de volgende fase meer bilateraal dan collectief zijn. Dubbele vertegenwoordiging via bijvoorbeeld een belangenbehartiger in de Overleggroep én via de Dijkdenkers kan worden gesaneerd.
- De Adviesraad beveelt echter van harte aan om de Overleggroep, de Bestuurlijke Begeleidingsgroep en de Dijkdenkers wel voort te zetten, zeker in de komende fase. Het is nauwelijks uit te leggen om deze groepen nu te beëindigen, terwijl in de Planuitwerkingsfase nog zoveel gedetailleerdere vragen beantwoord moeten worden.
- Daarnaast blijven de formele participatiemogelijkheden (zoals de informatieavonden en de indiening van zienswijzen) onverminderd noodzakelijk.

3. De Werkwijze van WDODelta

De Adviesraad is verheugd om te zien met welke inzet het projectteam IJsseldijk Zwolle-Olst werkt aan het project. Dat heeft - zoals reeds gememoreerd - geresulteerd in een goed leesbare nota VKA en – blijkens de mondelinge toelichting op 15 juli – in een helder beeld over de vervolgactiviteiten. De Adviesraad heeft ook een aantal constatering en aanbevelingen m.b.t. de huidige werkwijze, die wellicht ook generiek van toepassing kunnen zijn voor de werkwijze van WDODelta v.w.b. de projectopgaven HWBP.

De opdrachtformulering en de sturingsprincipes

- Het verdient aanbeveling om de WDODelta- opdrachtgever bij elk project een heldere projectopdracht inclusief een aantal uitgangspunten en sturingsprincipes te laten formuleren. Daarmee wordt voor het projectteam helder wat wel en wat niet tot de projectopdracht behoort en hoe omgegaan moet worden op de interfaces met aangrenzende projecten en ontwikkelingen.
- Tevens wordt aanbevolen om periodiek voortgangsoverleg tussen de WDODelta-opdrachtgever en de projectmanager in te richten inclusief een heldere (beknopte) interne rapportage over met name knelpunten. Dat bevordert de mogelijkheid om tijdig te kunnen bijsturen.

De toepassing van de Leidende Principes

- LP 1 'Risicobeperking (voor het waterschap)' lijkt wel een erg dominante factor te zijn. Dit vertaalt zich in onder meer het niet of nauwelijks meenemen van innovaties die in POV-verband ontwikkeld zijn, het niet in samenhang beschouwen van de verschillende oplossingsrichtingen per deelopgave van de dijk (sterkte bekleding, piping, hoogte en stabiliteit) en de beschouwing over de meekoppelkansen ('alleen als er geen nadeel voor het waterschap ontstaat').
- Het gevolg is een degelijk VKA, waarbij vraagtekens gezet kunnen worden of dit de 'best value for money' oplossing is. Aanbevolen wordt om meer oog te hebben voor de mogelijke meerwaarde van innovaties en – specifiek voor IJsseldijk Zwolle-Olst - de beoogde praktijkproef Sterkte Grasbekleding met betrokkenheid van 'anders denkenden' op te zetten.

- Aanbevolen wordt om structureel bij complexe opgaven periodiek een (interne) review te laten uitvoeren op de 'best for value' status en daarbij met name ook aandacht te geven aan o.a. de mogelijke toepassing van innovaties, het beschouwen van de meerwaarde van meekoppelkansen vanuit een breder maatschappelijk perspectief (LP4), de optimale risico-allocatie tussen WDODelta en de (toekomstige) marktpartij en de mogelijkheden van bijv. maatwerk om daarmee vertragingen vanwege mogelijke procedures zoveel mogelijk te voorkomen.

De kwaliteit van het projectteam

- De Adviesraad onderschrijft de organisatie van het projectteam volgens de IPM-principes en heeft vertrouwen in de kwaliteit van de IPM-rolhouders. Dit mede gezien het product van de Verkenningsfase: een goed leesbaar, tijdig afgerond en navolgbaar VKA en een goed inzicht in de bouwstenen voor de volgende fase.
- De gehanteerde werkwijze van collegiale toetsing aangevuld met externe toetsing en advies leidt tot het vertrouwen dat er degelijke en kwalitatief hoogwaardige producten tot stand komen.
- Als dit de WDODelta-standaard is voor de organisatie van complexe HWBP-opgaven, dan spreekt de Adviesraad haar waardering daarvoor uit.
- De omvang van het projectteam (ca. 45 medewerkers, totale capaciteit ca. 25 FTE plus uitbesteding) is vergelijkbaar met die van IPM-projectteams bij andere grote en complexe projecten.. Wel vraagt de Adviesraad aandacht voor de benodigde skills en capaciteit van het team Contract vanwege de complexiteit van de aanbesteding.

De overgang tussen fasen

- De Adviesraad beveelt aan om de principes van Projectmatig Werken verder toe te passen door bij de afronding van elke fase een gedegen Plan van Aanpak voor de volgende fase gereed te hebben. Daarmee wordt voor de bestuurders ook de doorvertaling van de besluiten helder en kunnen de kaders daarvoor ook worden vastgesteld, hetgeen de scherpte van de opdrachtformulering aan de projectorganisatie bevordert.

Het omgevingsproces

- Het in de Verkenningsfase doorlopen omgevingsproces is Omgevingswet-proof. De Verantwoording Participatie Verkenningsfase is een Omgevingswetdocument *avant-la-lettre*, waarvoor veel waardering bestaat. Hiermee kan het project, maar ook het DB van WDODelta aan het AB tonen hoe invulling wordt gegeven aan de ambities van het DB ten aanzien van de omgang met medeoverheden, maatschappelijke organisaties en bewoners. Tegelijkertijd constateert de Adviesraad dat in het VKA LP 1 dominant is en de andere drie leidende principes nog een inhaalslag hebben te maken. Dat geldt ook voor LP4. Er ligt een uitdaging voor WDODelta om bij de verdere detaillering van de planvorming in de Planuitwerkingsfase recht te doen aan alle LP's en dus ook aan LP4.

De bestuurlijke proces

- Specifiek ten aanzien van het bestuurlijk proces is de Adviesraad van mening dat de huidige wijze van bestuurlijke interactie met Rijk, provincie, beide gemeenten en Staatsbosbeheer instrumenteel is in de zorgvuldige uitwerking van de plannen. De BBG dient dan ook onverminderd te worden voortgezet. Frequentie en agenda worden bepaald door de behoeften vanuit het project om in de verdere uitwerking tijdig besluiten te kunnen nemen, dit mede met het oog op het MER deel B en de voorbereiding van de Realisatiefase (stabiele KES, duidelijke besluiten over meekoppelkansen, etc.). Daarbij wordt geadviseerd om de Ambtelijke Begeleidingsgroep vooral te benutten om effectief en efficiënte vergaderingen van de BBG voor te bereiden (en niet als eigenstandig adviesorgaan in te zetten).

De vroegtijdige betrokkenheid van de markt

- Het verdient aanbeveling om vroegtijdige betrokkenheid van de markt (ook in de Verkenningsfase) structureel toe te passen. Enerzijds draagt dit bij aan de inzichten in mogelijke innovaties en de uitvoerbaarheid (belangrijk voor de afweging tussen

alternatieven), anderzijds wordt vroegtijdig de koppeling gelegd tussen de mogelijke samenwerkingsvorm met de marktpartij, de daaruit volgende verdeling en waardering van risico's alsmede de inrichting van de projectorganisatie van WDODelta (zowel in omvang als benodigde expertises).

Tot Slot

De Adviesraad benadrukt haar bevinding dat de nota VKA met bijbehorende toelichting getuigt van een degelijke aanpak, met oog voor een zorgvuldig omgevings- en bestuurlijk proces. Hierbij ziet de Adviesraad kansen voor WDODelta om in een volgende fase of project meer 'leef' te etaleren. De Adviesraad constateert daarbij dat WDODelta mede door LP1 technisch-inhoudelijk 'erg keurig binnen de lijntjes' opereert en nog veel verdere uitwerking voorziet in de Planuitwerkingsfase. Wij achten het van groot belang, dat zo snel als mogelijk een gedegen Plan van Aanpak voor deze volgende fase wordt op- en vastgesteld, waarin naast de technische uitwerking ook de sturingsprincipes, de omgevingsaanpak, de contracteringsstrategie en de beoogde optimalisatie van de kwaliteit/kostenverhouding worden geformuleerd.

Dat gezegd hebbende is de Adviesraad van mening, dat de voorliggende nota VKA IJsseldijk Zwolle-Olst het Bestuur in staat stelt te komen tot een afgewogen oordeel over de te maken keuze voor het Voorkeursalternatief, op basis van de hiervoor genoemde bevindingen en aanbevelingen. Daarbij spreekt de Adviesraad haar waardering uit voor de open houding van de directie van WDODelta om stappen te kunnen zetten in de verdere ontwikkeling van de organisatie van WDODelta met als doel de complexe opgaven van het HWBP-programma voor de komende jaren aan te kunnen.

Met vriendelijke groet,

M.R. van der Does de Bye

Voorzitter van de Adviesraad
Hoogwaterbeschermingsprogramma
Waterschap Drents Overijsselse Delta

Reactienota Advies Adviesraad Zwolle Olst

15 augustus 2019

De Adviesraad HWBP is gevraagd om het Dagelijks Bestuur (DB) en directie van WDODelta te adviseren over het finale Voorkeursalternatief (VKA) IJsseldijk Zwolle-Olst en daarbij naast een overall advies op strategisch niveau ook een specifiek advies inzake de wijze van continueren van de omgevingsaanpak voor het project IJsseldijk Zwolle-Olst op te stellen. Tevens is de Adviesraad om advies gevraagd over de manier waarop dit VKA tot stand is gekomen, dus als een soort indicator van hoe WDODelta in het algemeen werkt aan de projectopgaven in het kader van HWBP.

Adviesvraag en afbakening

Aan de Adviesraad zijn de volgende vragen gesteld:

1. IJsseldijk Zwolle Olst; het VKA:
We vragen de adviesraad om vanuit de leidende principes minimalisatie van risico's en maximale voorspelbaarheid te reflecteren op het VKA voor Zwolle Olst en om in dit kader specifieke verbeter en aandachtspunten mee te geven voor de volgende fase (planuitwerking).
2. IJsseldijk Zwolle Olst; het Omgevingsproces:
Is naar de mening van de adviesraad dit VKA "in verbinding met de omgeving" tot stand gekomen? Kan de adviesraad het advies van de Bestuurlijke Begeleidingsgroep en het Omgevingsplatform onderschrijven om op dezelfde wijze en inspanning de participatie met de omgeving in de planuitwerking vorm te geven?
3. De Werkwijze van WDODelta voor HWBP Projecten:
Algemeen: Wat is jullie advies richting de organisatie gezien de manier waarop nu dit VKA tot stand is gekomen, dus als een soort indicator van hoe we nu werken?

In deze memo wordt ingegaan op de adviezen die betrekking hebben op het project Zwolle-Olst; het VKA. U vindt een samenvatting van het advies. Daarnaast zijn in een reactietabel de aanbevelingen die betrekking hebben op het Verkenningenrapport en het Omgevingsproces opgenomen. Aangegeven wordt op welke wijze het advies is overgenomen.

Samenvatting Aanbeveling Adviesraad

De Adviesraad benadrukt haar bevinding dat de nota VKA (Verkenningenrapport) met bijbehorende toelichting getuigt van een degelijke aanpak, met oog voor een zorgvuldig omgevings- en bestuurlijk proces. Hierbij ziet de Adviesraad kansen voor WDODelta om in een volgende fase of project meer 'leef' te etaleren. De Adviesraad constateert daarbij dat WDODelta mede door LP1 technisch-inhoudelijk 'erg keurig binnen de lijntjes' opereert en nog veel verdere uitwerking voorziet in de Planuitwerkingsfase. Wij achten het van groot belang, dat zo snel als mogelijk een gedegen Plan van Aanpak voor deze volgende fase wordt opgesteld, waarin naast de technische uitwerking ook de sturingsprincipes, de omgevingsaanpak, de contracteringsstrategie en de optimalisatie van de kwaliteit/kosten-verhouding worden geformuleerd.

Dat gezegd hebbende is de Adviesraad van mening, dat de voorliggende nota VKA IJsseldijk Zwolle-Olst het Bestuur in staat stelt te komen tot een afgewogen oordeel over de te maken keuze voor het Voorkeursalternatief, op basis van de hiervoor genoemde bevindingen en aanbevelingen. Daarbij spreekt de Adviesraad haar waardering uit voor de open houding van de directie van WDODelta om stappen te kunnen zetten in de verdere ontwikkeling van de organisatie van WDODelta met als doel de complexe opgaven van het HWBP-programma voor de komende jaren aan te kunnen.

Reactie WDODelta op advies Adviesraad

Onderstaande tabel bevat de adviezen en aanbevelingen van de Adviesraad HWBP inclusief een reactie op welke wijze de aanbevelingen van de adviesraad zijn overgenomen.

		Samenvatting aanbeveling Adviesraad	Overwegingen waterschap
<i>De compleetheid van het (finaal concept) VKA inclusief de onderliggende stukken</i>	1	Het benoemen van de Leidende Principes in de lijst met uitgangspunten, mede omdat met name LP 1 (minimalisatie van de risico's voor WDODelta) dominant is in de aanpak	De leidende principes zijn belangrijke uitgangspunten voor het waterschap en daarom toegevoegd in paragraaf 2.4 Kaders en uitgangspunten.
	2	Het opnemen van een overzicht van de uitgevoerde 2nd-opinions en (bijv. juridische) toetsen in de nota VKA.	De uitgevoerde reviews en toetsen zijn toegevoegd aan de colofon van het Verkenningenrapport.
	3	Het opnemen van de verwijzing naar en bundeling van de reacties zoals verzameld gedurende het omgevingsproces, alsmede de reactie van het waterschap daarop (Verantwoordingsdocument Participatie Verkenningsfase en Reactienota	De verwijzing naar de gebundelde reacties is toegevoegd aan paragraaf 6.1 (besluitvorming VKA). De verwijzing naar de notitie verantwoording participatie Verkenningsfase is toegevoegd aan paragraaf 4.6 (omgevingsproces)
	4	De argumentatie bij verschillende onderwerpen zoals klimaatadaptie en de relatief veilige benadering t.b.v. de kostenraming.	Deze onderwerpen zijn verder toegelicht in het Verkenningenrapport onder paragraaf 2.4 en paragraaf 4.5.3. De kostenraming is opgesteld volgens de landelijk gehanteerde kaders en uitgangspunten.
<i>De technische invulling</i>	5	Er is sprake van een sterk traditionele ontwerpbenadering met daarbij in deze fase weinig tot geen innovatie. Dat is op zich uitlegbaar gezien de leidende principes, maar roept de vraag op of alles uit de kast is gehaald om te komen tot een optimale verhouding tussen kwaliteit en kosten.	Aan het projectteam zijn de leidende principes van het HWBP uitdrukkelijk als prioriteit meegegeven als projectdoelstellingen. Innovatie maakt hier geen onderdeel van uit, en is niet meegegeven aan het projectteam als expliciet onderdeel van de scope. In de Planuitwerkingsfase krijgt innovatie meer ruimte in bijvoorbeeld de pipingsconstructie, de procesinnovaties (contractvorm) en ook een innovatieve pilot is onderdeel van de Planuitwerkingsfase. Dit is verwerkt in de aanpak voor de Planuitwerkingsfase.
	6	Nadere keuzes voor (uitvoering van) deeltrajecten en innovatieve oplossingen zijn onderdeel van de Planuitwerkingsfase (o.a. technische uitvoering (bijv. piping), mitigerende maatregelen, meekoppelkansen en inzet expertise marktpartij(en)). Aanbevolen wordt om dit duidelijk te benoemen inclusief het verwoorden van de risico's die hieraan zijn verbonden (bijv. kosten die nu zijn gemaximaliseerd, meekoppelkansen die	Deze aanbeveling is deels verwerkt in het Verkenningenrapport onder paragraaf 6.2.2.

		Samenvatting aanbeveling Adviesraad	Overwegingen waterschap
		evt. kunnen vervallen/de mogelijke gevolgen daarvan voor het draagvlak van het project). Dit mede, omdat er nog geen marktpartij is geselecteerd.	
	7	Voor de Planuitwerkingsfase wordt aanbevolen om – samen met de omgeving en de marktpartij – actief op zoek te gaan naar kostenbesparende en/of kwaliteit toevoegende innovaties binnen de kaders van het VKA (kennis nemen van POV's, bijv Piping, Macrostabieleit en Voorlanden). De Adviesraad juicht het voornemen om een praktijkproef Sterkte Grasbekleding uit te voeren van harte toe. Tevens beveelt de Adviesraad aan om de sterkte van grond mee te nemen bij de dimensionering van de constructieve elementen vanwege het vermoeden, dat er nu sprake kan zijn van overdimensionering.	In de aanpak voor de Planuitwerkingsfase en het Aanbestedingsdossier is ruim aandacht voor mogelijke optimalisaties. De aanbeveling bevestigt de gekozen koers voor de Planuitwerkingsfase.
	8	De recente uitspraken m.b.t. PAS dienen meegenomen te worden.	Deze aanbeveling is verwerkt in het Verkenningenrapport onder paragraaf 6.2.2. (nader onderzoek in planuitwerkingsfase) en de gevolgen van de recente uitspraak zijn toegevoegd aan het bestuursvoorstel.
<i>Klimaatadaptatie</i>	9	Uitgangspunten hierbij zijn de toepassing van het meest sombere klimaatscenario en de dimensionering van de 'harde' elementen te baseren op een levensduur van 100 jaar en die van de 'zachte' elementen op 50 jaar (want relatief gemakkelijk aanpasbaar).	Deze aanbeveling is verwerkt in het Verkenningenrapport als nieuwe alinea in de paragraaf 2.4 kaders en uitgangspunten
	10	De Adviesraad kan zich vinden in die redenering mede omdat dit correspondeert met de huidige praktijk binnen het HWBP. Wel is door die keuze van het meest sombere klimaatscenario het ontwerp in deze fase wellicht enigszins overgedimensioneerd. Daarmee zal de verwachte levensduur langer dan 50 resp. 100 jaar kunnen zijn.	Het gehanteerde klimaatscenario is toegevoegd in paragraaf 2.4. Dit scenario is volgende landelijke kaders en uitgangspunten gehanteerd.
<i>De argumentatie bij de afweging van alternatieven</i>	11	De afweging van alternatieven/de trechtering binnen de deeltrajecten kan beter worden onderbouwd en van de juiste (bestuurlijke) context worden voorzien; 'vergunbaar, inpasbaar, betaalbaar en voorspelbaar' lijken een belangrijkere rol voor WDOdelta te hebben gespeeld in de trechtering/afweging terwijl uit de tekst van de VKA-nota de nadruk meer ligt op 'geld, techniek, omgeving'	In paragraaf 4.1 (aanpak Verkenningfase) is de samenhang tussen de projectdoelen, randvoorwaarden en afwegingscriteria toegevoegd. De belangrijke rol van de randvoorwaarden maakbaar, vergunbaar, betaalbaar is ook doorgevoerd op andere locaties in het Verkenningenrapport waaronder paragraaf 4.3.2.

		Samenvatting aanbeveling Adviesraad	Overwegingen waterschap
	12	De Adviesraad beveelt aan om bij de latere besluitvorming m.b.t. het VKA bij trajectdeel 13.2 Oldeneel (waarbij de voorliggende alternatieven beiden nog zeer slecht scoren) aandacht te geven aan het feit, dat die afweging mogelijk kan leiden tot het verwijt dat de trechtering op andere locaties niet evenwichtig heeft plaatsgevonden (indien een alternatief wordt gekozen dat significant slecht blijft scoren).	In het Verkenningenrapport en tijdens de diverse bewoners- en inloopbijeenkomsten is toegelicht dat de keuze voor het VKA gemaakt is op basis van onderscheidende effecten. In het Verkenningenrapport is onderbouwd dat er voor het betreffende traject nader onderzoek nodig is om de onderscheidende effecten te kunnen bepalen. Voor de andere trajecten was op basis van de onderscheidende effecten het wel mogelijk om een keuze te maken voor een voorkeursalternatief. Dit is onderbouwd in het Verkenningenrapport.
	13	Hetzelfde geldt mogelijk voor de eventuele dijkverlegging bij trajectdeel 9 Paddenpol (voorkeur RWS en de Provincie), indien er wordt gekozen voor dat – veel duurdere – alternatief.	Het Project Zwolle Olst is gehouden aan de subsidieregeling van het HWBP. Dit houdt in dat alleen voor de sobere en doelmatige oplossingen subsidie mogelijk is. Indien voor de Paddenpol wordt gekozen voor een mogelijk duurder alternatief, worden de meerkosten door de initiatiefnemers moeten gefinancierd.
<i>De kostenraming</i>	14	De Adviesraad onderschrijft de gehanteerde SSK-ramingsystematiek. Daarbij constateert zij wel, dat er enerzijds 'veilig' is geraamd, onder meer door van het meest sombere klimaatscenario en de duurste variant voor specifieke onderdelen uit te gaan (bijv. de piping oplossing), maar dat anderzijds er nog geen kaders zijn voor de invulling (en daarmee de kosten) van mitigerende maatregelen (nodig om negatieve effecten van ingrepen in Natura 2000 gebieden te compenseren) en van compensatie voor die deeltrajecten, waar volledige mitigatie wellicht niet lukt (deeltrajecten 5.3, 11 en 15.1). Geadviseerd wordt om: - Het inzicht in de bijdragen van dergelijke aspecten inzichtelijk te maken; - De verdeling van de verschillende kostenposten over de verschillende toekomstige fasen inzichtelijk te maken; - Aandacht te geven aan de ontwikkeling van de kostenraming i.r.t. in het HWBP-programmering opgenomen bedrag en de wederzijdse verwachtingen daarbij;	De constatering dat de kostenraming op dit moment een ruime bandbreedte van 30 % kent, met een aantal veilige aannames klopt. In de Verkenning is de methodiek van Life Cycle Cost gebruikt en daarmee is de raming inclusief het beheer en onderhoud over 100 jaar. Deze raming is expliciet bedoeld om keuzes te kunnen maken tussen de kansrijke alternatieven. Daarnaast is een SSK raming opgesteld van het Voorkeursalternatief (uitvoeringskosten inclusief alle voorbereiding). Deze raming is nog in bewerking met de status eindconcept. Deze kostenraming is niet gedeeld met de Adviesraad. In de Planuitwerkingsfase zal blijvend aandacht zijn voor zorgvuldige communicatie richting zowel bestuur als HWBP over de verschillende kostenposten, onzekerheden en marges in de SSK-raming en de relatie met de KOSWAT methodiek. Ook wordt in deze fase verdere invulling gegeven aan de kosten voor mitigatie en

		Samenvatting aanbeveling Adviesraad	Overwegingen waterschap
		<ul style="list-style-type: none"> - Het onderscheid in gehanteerde methodieken (VKA is gebaseerd op SSK (LCC), HWBP hanteert KOSWAT (alleen investering)) daarbij goed in het oog te houden; - De onzekerheden en marges in de SSK-raming blijvend te benadrukken; - Het financiële kader voor het verder invullen van de mitigerende- en de eventueel benodigde compensatiemaatregelen bij de start van de Planuitwerkingsfase vast te stellen. 	compensatie. In de aanpak van de Planuitwerking zal aandacht gegeven worden aan de kostenraming van het VKA.
<i>Het omgevingsproces</i>	15	In het VKA is op meerdere plaatsen sprake van meekoppelkansen. Dit is enigszins verwarrend voor de lezer. Naast de paragraaf en bijbehorende bijlage over de meekoppelkansen wordt ook geschreven over meekoppelkansen in de paragraaf met het overzicht van opgaven en raakvlakken. En er wordt in de tekst melding gemaakt van eventuele nieuw meekoppelkansen. De Adviesraad beveelt aan een en ander strakker te formuleren.	Deze aanbeveling is overgenomen. De paragraaf met de aanpak van het meekoppelkansenproces is verplaatst van paragraaf 3.3 naar 4.4. Ook zijn de meekoppelkansen met het VKA weergegeven par 5.1 VKA.
	16	Naast de terecht grote aandacht voor het sluiscomplex bij Zwolle vraagt de Adviesraad ook aandacht voor kleine landschapsobjecten zoals de monumentale hoefslagpalen bij Zwolle.	Deze aanbeveling is verwerkt in het Verkenningenrapport onder paragraaf 5.3 mitigatie en compensatie onder het kopje Landschap, cultuurhistorie en archeologie.
	17	Uit de toelichting van de projectleden blijkt een bijzondere zorg voor het zorgvuldige proces met de omgeving. Op enkele punten is er namelijk sprake van nader onderzoek door bestuurlijke partners (en dus niet door WDOdelta), hetgeen de vraag doet rijzen of deze partners even zorgvuldig met de belangen van stakeholders om zullen gaan als dat WDOdelta dat tot nu toe gedaan heeft. Hier dient het waterschap de vinger uitdrukkelijk aan de pols te houden, omdat de stakeholders primair het waterschap zullen aanspreken op afwijkingen van hun verwachtingen. Het gaat daarbij onder meer om de kansrijke gemeentelijke meekoppelkansen, de toekomst van het terrein van de Engiecentrale en het onderzoek van rijk en provincie naar een mogelijke dijkverlegging bij trajectdeel 9 (Paddenpol).	Deze aanbeveling wordt meegenomen in de SamenwerkingsOvereenkomsten over de meekoppelkansen die met de bestuurlijke partners worden gesloten. Daarnaast vindt dit een plek in de aanpak voor de Planuitwerkingsfase.
<i>Het bestuurlijke proces</i>	18	De Adviesraad is verheugd te constateren dat in samenwerking met de bestuurlijke partners reeds in de Verkenningsfase meekoppelkansen zijn verkend en - deels - inmiddels al zijn afgevallen. Er is een duidelijke	

		Samenvatting aanbeveling Adviesraad	Overwegingen waterschap
		planning met beoogde samenwerkingsovereenkomsten om de overblijvende kansrijke meekoppelkansen tijdig besloten en bekostigd te krijgen door de initiatiefnemers.	
	19	Het is onvermijdelijk dat deze initiatiefnemers pas tijdens de Planuitwerkingsfase de benodigde stappen zullen zetten om hun meekoppelkansen te verzilveren. De Adviesraad beveelt daarbij aan dat WDO Delta zich strikt houdt aan de vier gouden regels van LP4 ¹ en daarover in de samenwerkingsovereenkomsten ook SMART afspraken maakt. Met name de meekoppelkansen van de gemeente Zwolle baren de Adviesraad zorgen, omdat er nog geen enkel zicht is op de financiële haalbaarheid van deze kansen. De opmerking dat deze gemeente pas tegen het einde van de Planuitwerkingsfase met een besluit over de meekoppelkansen Engelse Werk zal komen, baart extra zorgen, omdat een dergelijk tijdstip te laat is voor de verwerking van de gevolgen van deze meekoppelkansen voor de op te leveren documenten zoals MER deel B.	Deze aanbeveling wordt meegenomen in het sluiten van de SamenwerkingsOvereenkomsten en is ook verwerkt in de factsheet over de meekoppelkans bij het Engelse Werk.
	20	Aanbevolen wordt om aandacht te blijven geven aan het bestuurlijk proces, zodat de planning niet in gevaar komt of kansen vervliegen, omdat de afspraken niet op tijd kunnen worden gemaakt.	Deze aanbeveling sluit aan bij de werkwijze van de Planuitwerkingsfase en de reeds gemaakte afspraken in de Bestuurlijke begeleidingsgroep.
<i>De Aanpak van de Planuitwerkingsfase</i>	21	De Adviesraad constateert, dat de nota VKA wel enkele bouwstenen hiertoe bevat, maar dat er nog geen sprake is van een compleet plan met daarin een heldere beschrijving van het projectdoel, de kaders (o.a. tot welk niveau mitigeren (wettelijk of meer? / welke kosten zijn daarbij acceptabel)), de beoogde projectresultaten, de inrichting van het omgevingsproces, de kwaliteitsborging, de organisatie, de planning, de kostenraming, de inrichting van de samenwerking met de markt en het risicodossier.	In het bestuursvoorstel is toelichting gegeven op de planning van het Plan van aanpak Planuitwerkingsfase.

¹ De vier gouden regels zijn:

- a. De eigenaar van de meekoppelkans draagt zorg voor de tijdige bekostiging van de meekoppelkans;
- b. De eigenaar van de meekoppelkans draagt zelf zorg voor de tijdige besluitvorming over de ruimtelijk-juridische titel (bijv. wijziging bestemmingsplan) die nodig is om de meekoppelkans te realiseren;
- c. Waterschap en meekoppelende organisatie bepalen samen de uiterste datum waarvòòr de eerste twee voorwaarden dienen te worden gerealiseerd;
- d. Waterschap en meekoppelende organisatie bepalen onderling de risicoverdeling bij tegenvallers in de realisatie van de meekoppelkans.

		Samenvatting aanbeveling Adviesraad	Overwegingen waterschap
		Aanbevolen wordt om op zo kort mogelijke termijn een dergelijk Plan van Aanpak op en vast te stellen.	
	22	Ten aanzien van het omgevingsproces verdient het aanbeveling om een helder onderscheid te maken tussen de verantwoordelijkheid van de Opdrachtgever (WDO Delta) voor de omgeving enerzijds en de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer (de te selecteren marktpartij) anderzijds. Niet alle omgevingstaken zijn aan de marktpartij over te laten en de landelijke praktijk leert dat scherpte in de verdeling van taken en verantwoordelijkheden nodig is, inclusief denken vanuit het belang van de doelgroepen (de stakeholders) om ook in de volgende fasen van het project goed aangehaakt te blijven bij de ontwikkelingen en besluiten.	Deze aanbeveling wordt verwerkt in de aanpak van de Planuitwerkingsfase en het Aanbestedingsdossier.
	23	Vanuit het belang van stakeholders pleit de Adviesraad voor een zodanige uitvoering van de MER deel B dat het voor belanghebbenden duidelijk is wat de impact is van het totaal van dijkversterking en meekoppelkansen, zodat er geen verrassingen ontstaan als na de vaststelling van het besluit aan het einde van de Planuitwerkingsfase blijkt dat er meer wordt gerealiseerd dan in de MER is onderzocht. Er is hiertoe geen wettelijke verplichting, maar aanbevolen wordt om een integrale benadering te kiezen vanuit het geheel te realiseren werk. De Adviesraad is zich daarbij bewust van het feit dat WDO Delta geen externe risico's wil lopen in het goedkeuringstraject van de dijkversterking an sich. Dat kan echter worden opgevangen door juist gedurende de Planuitwerkingsfase zorgvuldig met alle belangen om te gaan. Dit advies ontslaat een initiatiefnemer van een meekoppelkans overigens niet van de verplichting om zelf voor de planologische titel van zijn kans zorg te dragen, maar zo'n meekoppelkans is op zichzelf doorgaans niet MER-plichtig.	Deze aanbeveling wordt meegenomen in de Planuitwerkingsfase en de te sluiten SamenwerkingsOvereenkomsten. Er zal gezocht worden naar een oplossing die integraal is en voor de stakeholders duidelijkheid biedt, en tegelijkertijd tegemoet komt aan het leidende principe van risicominimalisatie.
<i>De contracteringsstrategie voor de planuitwerking- en realisatiefase</i>	24	Een (groot) aandachtspunt voor IJsseldijk Zwolle-Olst is wel, of - zonder al de marktpartij aan boord te hebben - alle risico's goed zijn onderkend en geprijsd in deze fase. In de Verkenningsfase is weliswaar uitgebreid gesproken met marktpartijen, echter de Adviesraad ziet het risico, dat – omdat in de volgende fase meer samen met de markt zal worden gewerkt - er sprake zal kunnen zijn van het terugleggen van de risico's van de private	In de Marktbenaderingsstrategie en het door het op 26 maart 2019 door het DB vastgestelde inkoopplan is hier aandacht aan gegeven. De punten in deze aanbeveling krijgen ruim aandacht in het Aanbestedingsdossier.

		Samenvatting aanbeveling Adviesraad	Overwegingen waterschap
		partij naar WDODelta of het willen delen van (uitvoerings)risico's. In beide gevallen komt er een groter deel van de risico's bij WDODelta te liggen dan wellicht nu wordt verondersteld en nemen de financiële risico's voor WDODelta toe.	
	25	In de komende fase wordt op korte termijn de aannemer voor de Planuitwerkings- en de Uitvoeringsfase gecontracteerd. De Adviesraad acht selectie op de juiste gronden van deze partij van groot belang voor het op een succesvolle en beheerste wijze doorlopen van die komende fasen van groot belang.	In de Marktbenaderingsstrategie en het door het op 26 maart 2019 door het DB vastgestelde inkoopplan is hier aandacht aan gegeven. De aanbeveling bevestigt de gekozen koers en krijgt ruim aandacht in het Aanbestedingsdossier.
	26	Daarbij adviseert de Adviesgroep WDODelta om maximaal gebruik te maken van het –reeds geconsulteerde- Expertteam Contractering en daarbij extra aandacht te vragen voor: De prikkels voor de marktpartij om kostenefficiënt te werken en daarbij maximale transparantie voor WDODelta na te streven; Risico-allocatie in te richten volgens het principe: 'leg het risico bij die partij die dat risico het meest (kosten-)effectief kan beheersen; Mitigatie van het risico van claims vanwege vermeende voorkennis van W+B door zoveel als mogelijk informatie vroegtijdig openbaar te maken en waar nodig te werken met NDA's; (Non Disclosure Agreement) Zowel het Plan van Aanpak Planuitwerkingsfase als de Contracteringsstrategie in samenhang met het VKA te beschouwen aangezien daarmee open eindjes/nog te maken keuzes en risicobeheersing beter (bestuurlijk) onder de aandacht kunnen worden gebracht.	Het projectteam maakt dankbaar gebruik van de adviezen van het Expertteam Contractering. De aandachtspunten bevestigen de gekozen koers, het al genomen besluit om te werken met NDA's en krijgen ruim aandacht in het Aanbestedingsdossier.
<i>2. IJsseldijk Zwolle-Olst; het Omgevingsproces</i>	27	De Adviesraad vindt de inzet op het omgevingsproces in het project IJsseldijk een voorbeeld van de nieuwe stijl van omgevingsmanagement die aan de vooravond van de inwerkingtreding van de Omgevingswet gewenst is. De inzet vanuit WDODelta in FTE's wijkt daarbij niet wezenlijk af van andere grote opgaven, zoals bijvoorbeeld het project Markermeerdijk van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.	
	28	De inzet vanuit het projectteam in "Omgeving" vertaalt zich in draagvlak voor het VKA en een gering aantal reacties. Hoewel niet is uit te sluiten, dat partijen hun kruit drooghouden en harde commitments nog ontbreken,	Het projectteam waardeert de bevindingen van de Adviesraad. De aandacht voor continuïteit en nazorg zijn

		Samenvatting aanbeveling Adviesraad	Overwegingen waterschap
		verdient de gevolgde aanpak zoals eerder gesteld een groot compliment en is continuïteit en nazorg ook in de Planuitwerkingsfase noodzakelijk.	inderdaad erg belangrijk en vinden een plek in de aanpak voor de Planuitwerkingsfase en aanbestedingsstukken.
	29	Dit geldt met name voor die locaties, waar maatwerk in de technische uitwerking en ruimtelijke inpassing noodzakelijk is en voor de verdere uitwerking van de meekoppelkansen.	Het omgevingsproces zal op deze locaties en bij de uitwerking van de meekoppelkansen inderdaad intensiveren. Dit wordt meegenomen in de aanpak voor de Planuitwerkingsfase.
	30	De Adviescommissie ziet wel mogelijkheden om in de Planuitwerkingsfase de intensiteit van enkele onderdelen van het participatieproces (zoals de Dijkdenkers en de Ambtelijke Begeleidingsgroep) te verminderen. De interactie met grondeigenaren zal in de volgende fase meer bilateraal dan collectief zijn. Dubbele vertegenwoordiging via bijvoorbeeld een belangenbehartiger in de Overleggroep én via de Dijkdenkers kan worden gesaneerd.	Het projectteam herkent in deze aanbeveling haar aanpak voor de Planuitwerkingsfase. In deze fase wordt het contact met grondeigenaren geïntensiveerd.
	31	De Adviesraad beveelt echter van harte aan om de Overleggroep (het Omgevingsplatform), de Bestuurlijke Begeleidingsgroep en de Dijkdenkers wel voort te zetten, zeker in de komende fase. Het is nauwelijks uit te leggen om deze groepen nu te beëindigen, terwijl in de Planuitwerkingsfase nog zoveel gedetailleerdere vragen beantwoord moeten worden.	Het projectteam behoudt graag haar samenwerking met het Omgevingsplatform. Zij zijn vertegenwoordigers van algemene, maatschappelijke belangen en in die hoedanigheid een waardevolle gesprekspartner. Ook de betrokkenheid van Dijkdenkers is zeer gewaardeerd en heeft in een plek in de aanpak voor de Planuitwerkingsfase.
	32	Daarnaast blijven de formele participatiemogelijkheden (zoals de informatieavonden en de indiening van zienswijzen) onverminderd noodzakelijk.	In het omgevingsproces van de Planuitwerkingsfase worden ook de formele participatiemomenten opgenomen.